Ark. Laigo. 18.

Märt Laarman

Arkadio Laigo

Bibliotheca
Universitatis
Tartuensis
1938: 0567
7487
RA- 11022

Laigo eesnimi on Arkadio ja ta isa olevat ukrainlane. Laigo kannab mustade raamidega prille, on tagasihoidliku jutuga ja suitsetab piipu. See muidugi ei ole tähtsaim.

Avalikus ja veel enam eraelus Laigo esiteks maalib ja teiseks elab Võru linnas. Mõlemad on raskemad tööd kui võime arvatagi. Laigo kunst tuletab kangesti meele Arkaadiat oma valgete majade, jämedatyveliste puude ja kummaliste inimestega.

Ma ei ole kunagi veel käind Arkaadias.

Laigo elab vaikselt ning tagasihoidlikult Võrul ja maalib pilte. Esimene asjaolu, et ta elab Võrul, on kunsti mõõduandvaile ringkonnile väga meeltmööda. Teine - et ta maalib - teeb neid rahutuks ega ärata mingeid sympaatiaid Võru mehe vastu. Kui Laigo liikus veel Tallinnas ja Tartus, yks tähtis mees seletas kõigile, et Laigo olevat juut ja isegi juudi usku. Kui see jutt ei leidnud uskumist, lasti uus myyt lahti sest, et Laigo olevat poliitiline provokaator. Kui seegi miin ei lasknud Laigo kunstilaeva põhja, seleteti, et Laigo olevat Zac'i mõju all.

Laigo aga maalib kiuste edasi. Ylalmainitud jutte võtab rahulikult nagu

Tallinna kodanik udu. Kellele meist tuleks Tallinnas meele hakata syydistama maksuinspektorit uduse ilma pärast, et miks Oleviste torni ei ole näha?

Laigo kunst on mitmeti meie udurikkal kunstiajal Oleviste torniks. Nägema hakatakse seda alles pärastpoole, praegu on udu väga paks. Kui Laigo saab viiekymne-aastaseks, siis kultuurkapital määrab talle preemia - kakssada viiskymmend krooni. Viis krooni iga eluaasta eest.

Kui Laigo tuleb suvel mulle kylla oma halli rootsi jalgrattaga Valgjärve mägiseile maile, heidame pikali murule ja kõneleme kunstist. Pikalibeit on vajaline esiteks seepärast, et Vallimäe otsa tulekul on neli

Ex bibl. ENLV. Tart.

kilomeetrit sõita mäkke ja teiseks näeb nii paremini lõokesi.

Lõokese laulu kuulmisest ei ole yksi kyllalt, on vaja näha ka autorit. Mind on huvitand alati kunsti kõrval ka kunsti tegija.

Me vaatame siis lõokesi Zeissi binokliga. Lõoke laulab väga kõrgel ja alla ta paistab punktikesena kahe tiibkomma vahel. Siis on selgesti näha, et lõoke ei ole sugugi mõni surnud punkt, mõni elutu valjuhääldaja. Ta rabeleb, võngub, vaatab silmaga kord päikest, kord maad. Siis lõppeks ta väsib ja laskub kesvapõllule. Sääl ta sirutab koibi ja sööb putukaid.

Seda nimetetakse eluproosaks ja tavaliselt vaid seda putukate söömise kylge näebki kodanik kunstnikust.

Laigo väsib ka mõnikord oma Võru ateljees ja sõidab siis nädalaks-paariks Tallinna või Tartu poole. Siis ta jutustab siin parajal korral vastavas tujus olles seda lugu, kuidas kindral Põdder komandeeris ta sõjaväest kunstikooli. Ja ses jutus on hämmastav see, kui eksimatuid kindraleid oli minevikus.

Laigo ateljee Võrul on täis pilte ja joonistusi, võnkumisi ja värinaid, vaadet taevasse ja maha.

See oli siin praegu selle kirjutuse lyyrilisim koht ja tingit parallelismist.

On kahju, et praegusel ajal ei ole enam ybtki kindral Põdder'it, kes komandeeriks Laigo Võrult välja rindele. Kultuurikindralid on nagu Sancho Pansad kuberneriks olles.

Nõnda Kutuzov unustas Borodino lahingus, et ta evib kolmsada suurtykki ja kaotas lahingu.

Pärast Laigo surma kauges tulevikus võrulased austavad teda samuti nagu nad austavad nyyd Kreutzwaldi. Mõni tuleviku Adamson (see kunstitegijate tõug ei sure kunagi) teeb tema biskviitkuju parki.

Nagu Kreutzwaldi majja, nõnda ka majja, kus elas Laigo, asutetakse kõrts. Kõrts nimetetakse „Arkaadiaks".

See on igatahes palju parem kui muuseum. Muuseumid on elavaile surnuaiaks, inimese tähtsust hinnatakse sääl matuseplatsi suuruse järgi ja maetavad ise peavad oma matuseil pikimad kõned.

Selle raamatu tekst on äratrykk „Päewalehe" lisast „Kunst ja Kirjandus" nr. 4, 22. jaanuarist 1934. aastal, kus see kirjutus ilmus esmakordselt ✣ Raamatu tiitli ees olev A. Laigo kahevärviline autori poolt signeerit puugravyyr „Kunstnik" ja lõppvinjett on valmistet eriti selle trykise jaoks. Väljaspool raamatut on seda gravyyri kymme tõmmist ✣ Seda raamatut on trykit seitsekymmend viis nummerdet eksemplaari.

Number

Selle eksemplaari omanik on

Osaühisus „Hansa" trykikoda

Tallinn 1938